

Notker Wolf, *Worauf warten wir? Ketzerische Gedanken zu Deutschland*
Rohwolt, Reinbek bei Hamburg 2006. 218 p. ISBN 978 3 499 62094 2

We zijn gewend aan schrijvende abten, maar minder vertrouwd met de figuur van een schrijvende *Abtprimas*. Een abtprimas heeft een coördinerende functie voor de gehele benedictijnse orde: tot op heden vervulde de generaal zijn taken meestal in stille, betrekkelijk onzichtbare diplomatie. Maar Notker Wolf kiest voor een andere formule en zoekt nu ook met een boek contact met een groter publiek. Hij stelt zich nadrukkelijk voor als abtprimas: zo staat zijn titel voor zijn naam en prijkt zijn portret met een stevig abtenkruis op het omslag. Daardoor rijst de vraag: spreekt hij in dit boek tot of namens de hele benedictijnse gemeenschap? Is er eigenlijk wel een wereldwijd gespreksforum voor álle monniken, monialen en oblatten en heeft een uitwisseling van gedachten op dat niveau kans van slagen?

Worauf warten wir is in Duitsland in elk geval een bestseller en dat komt waarschijnlijk door de kritische hoofdstukken over Duitse politiek en samenleving. Wolf heeft nadrukkelijk stelling genomen in de verkiezingsstrijd van 2006: hij voert een pleidooi voor het opnieuw centraal plaatsen van ideële doelen en klaagt de verschraling van de consumptiemaatschappij aan. In zijn ogen is Duitsland al sinds het (socialistische) kanselierschap van Brandt en nog meer sinds dat van Schröder op een verkeerd spoor. De revolutie van 1968 bracht eerder vervlakking dan bevrijding en de verzorgingsstaat heeft eerder een betuttelende en beperkende werking gehad dan een opbouwende en dienende. Hij heeft burgers voortgebracht die zijn doodgeknuffeld door een overdaad aan rijkdom en lamgelegd door een teveel aan maatschappelijke regels. In het licht van de toenemende globalisering is een ander soort staat en een ander soort economie nodig: met mensen die mondigder en moediger zijn, meer kennis en meer initiatief hebben en de cultuur en geestelijke waarden van Europa actief uitdragen.

Naast de hoofdstukken over de Duitse actualiteit zijn er ook hoofdstukken die meer specifiek de kloosterwereld betreffen – en dat zijn de interessantere van het boek. Wolf bespreekt actuele thema's zoals de missie in China en Afrika, de monastieke globalisering en de interreligieuze dialoog. Hij vertelt zeer open over zijn ervaringen als abtprimas bij crisismanagement in kloosters en draagt ook een benedictijnse visie uit op onderwijs en opvoeding, op *human resources* en tijdsmanagement, bedrijfsvoering, coaching en gesprekscultuur in het algemeen. Daarmee voedt Wolf een debat dat tamelijk actueel is, zonder overigens expliciet te verwijzen naar het fenomeen van een opkomende benedictijnse lekenspiritualiteit in de westerse wereld. Het boekje heeft iets moderns en iets behoudends. De Europese actualiteit van kloosters blijft uit beeld, behalve in een korte evocatie van kloosters die tot musea zijn geworden en daardoor steriel blijven. De 'roepingencrisis' blijft in het boek vrijwel onbesproken en ook zwijgt de abtprimas, die gepeperde opmerkingen over de maatschappij van na 1968 niet schuwt, discreet of verlegen over monastieke vernieuwing van na het Vaticaanse Concilie. Referentiekader voor père Wolf is vooral een wereld van vroeger – een benedictijnse wereld die in haar kracht staat. Vandaaruit trekt hij als een missionaris moedig en soms wel wat mopperend ten strijde: hij komt met een boodschap van bemoediging maar ook met indringende waarschuwingen.

De abtprimas, voormalig abt van het Beierse Sankt Ottilien, schotelte ons dus geen stemmig boekje voor over monastieke stilte en benedictijnse *pax*, maar draagt stof aan voor persoonlijke en maatschappelijke bezinning en 'beking'. Met de stelligheid en onverschrokkenheid van een benedictijns missionaris als Bonifatius spreekt hij ons stevig aan: *waar wachten we eigenlijk op?*

Charles van Leeuwen